

August.

Domin. Si enim Christus milia peccatorum inuenit, & tamen omnia donauit; noli subducere misericordiam. At enim Apostolus: Donantes uobismetipsis, si quis aduersus aliquem habet querelam, sicut Deus in Christo donauit uobis.

71. Hieron.

Quarto. D. Hieronymus. Petro respondens Dominus ait, non usque septies, sed usque septuagies septies; id est quadringentis nonaginta uicibus: ut roties peccanti fratri dimitteret in die, quoties ille peccare non posset. Hoc est dimitte fratris iniuriam sine ullo termino, & meta. Maxime tamen est expendenda D. Hieronymi ratio. Ut roties peccanti fratri dimitteret in die, quoties ille peccare non posset. O eximia Christi charitas, ut peccandi potestatem vincat miserationum magnitudo ab ipso diffusa! Parum enim est in noua Legis excellenti pietate, peractas indulgere offensas, ut quidquid inimicus hostili animo in te machinetur, indulgeas; ad possibilia etiam se debet animose extendere pia uirtutis audacia, & quidquid ille offendendo infestare potest, tu remittendo debes ignoscere, ad Christiana pietatis reduntiam.

72. Chrysof.

Quinto. D. Chrysofomus homil. 62. Magnum quid se allaturum D. Petrus putauit: idcirco gloriatus usque septies intulit: sed facili, & misericors Dominus usque septuagies septies ait; qua quidem oratione nullum omnino numerum posuit, sed indefinito, continuo, ac semper significauit. Petrus ex septena remissione concessa, inde negandam esse reconciliationem inferebat. Dimitte usque septies. At magnus, & misericors Dominus nullum assignat terminum, ex vnaque gratia facta maiorem esse concedendam docet. Usque septuagies septies. Homo ex vno dono dato aliud negat. At Deus ex vno beneficio impenso, ad multo maiora multiplicanda facit argumentum.

73. Clem. Alex.

Sexto. Clemens Alexandrinus lib. 7. Stromat. cap. 8. Qui Deo assimilari contendit per maximam iniuriam acceptam obliuionem, remittens septuagies septies, utpote per totam uitam, est benignus, & clemens in quemlibet. Petrus, ut ait D. Nazianzenus Ep. 82. Preparatus, ac nimium restrictus videtur. Sed Christus ad sui imitationem exhortatur Petrum, ut condonanda iniuria non ponat finem. Qui enim talem se exhibet in iniuriam obliuione, ipsi Deo assimilatur. Qui Deo assimilari contendit.

74. Nazianz.

Septimo. Dixerat Petrus Domino: Si peccauerit in me frater meus, dimitte ei usque septies? Respondet Christus: Usque septuagies septies. Cum enim sit frater tuus, sine termino, ac mensura debes dimittere offensam; solus namque ille uerus frater, qui scit iniuriam condonare: ille autem, quamuis alias sanguine sit frater, hoc tamen indignus nomine, si nesciat offensam remittere. Christiana enim pietatis est, ut fraternitatis vinculum memoria teneatur, iniuria uero obliuione deleatur.

75. Genes. 37.

Missus Ioseph a patre, ut uisitaret fratres suos, cumque eum errantem inuenisset quidam uir, interrogauit eum, quid quareret. Qui ait illi: fratres meos quero. Genes. 37. num. 17. Postea uero, cum appropinquaret iuxta illos, qui eum uidentes dixerunt: Ecce somnator uenit, uenite occidamus eum. Cur Ioseph eos fratres appellat; ipsi non fratrem, sed somniatorem dicunt? Ioseph summa beneuolentia, ac charitate fratres prosequatur, ut ponderant D. Chrysofomus, D. Bernardus serm. de multiplici bono; Rupertus, Hugo: at illi e contra Oderant eum, nec poterant ei quidquam pacifice

Chrysof. Bernard. Rupertus. Hugo.

loqui. Recte ergo Ioseph, qui, quamuis inuidia, & odio impetitus, offensas tamen Simeonis, & Leni, Iudae, ac aliorum multa beneuolentia condonabat, ita ut eos inuideret, ac quareret, illos fratres dicit: fratres meos quero. Ipsi uero, cum sinistro, ac maleuolo animo essent affecti in iuuenem sanctum, ut mortem illi machinarentur, non fratrem, sed somniatorem nominant. Abulensis. Satis apparet, inquit, modus iste loquendi mordax, & hostilis, quia cum non fratrem, quod natura, & amoris nomen erat, sed somniatorem, tanquam quod hoc aliquid criminiosum esset, vocabant. Qui, etsi offensus, iniurias condonat, frater est; qui uero hoc nescit, sed uindictam cogitat, multum ab hoc nomine distat.

Qui remittit iniurias, frater; minime uero, qui non condonat.

Nato ex Eua Caim, ait Scriptura: Rursus peperit fratrem eius Abel. Genes. 4. num. 2. Ad quidnam tendit hic modus loquendi? Cur non dicitur, peperit filium suum Abel, ut in edito partu aliorum filiorum communiter ex aliis matribus solet dici? Cur Abel frater Caim nominatur? sicut & in eius obitu profertur ad Caim: Ubi est Abel frater tuus? Et iterum; Vox sanguinis fratris tui. Cur tam frequenter Abel frater Caim appellatur in toto illo cap. 4. at uero Caim frater Abelis non uocatur? Cur, cum re uera essent fratres, sicut frater Caim nuncupatur uisus, quare & non alter Abelis frater? Cum maxime truculento uultu, ac aduerso animo Caim in germanum suum esset, Abel tamen serena facie ei cuncta ignoscebat, seque ei per omnia placidum exhibebat; indeque praeclare ab ortu suo usque ad mortem fratris Caim nomine insignitur, a quo & merito ipse Caim expoliatur, cum aduerso animo esset in Abel, ita ut uindictam cogitaret, illique mortem pararet. Tanta maleuolentia fratris nomen excluderat, quod in Abel gratia, & benignitas sumabat. D. Ambrosius lib. 2. de Abel, & Caim cap. 9. loquens de amore Abelis erga Caim, sic ait: Non frater clamat. Hoc innocencia, & gratia germanitatis, etiam in ipsa morte seruat; Non accusat frater, sed uox sanguinis, quem ipse effudit.

Abulens.

76. Genes. 4.

Solus dicitur frater, qui remittit iniurias; non uero qui uolens dicitur.

Ambros.

QUESTIO X.

Quare Christus in presenti nos exhortatur ut septuagies septies offensa fratri remittatur, cum supra mandauerit, ut post tres admonitiones relinquatur?

V P R A hoc cap. 18. Matth. ut antecedenti cap. explicauimus, mandauit Dominus: Si peccauerit in te frater tuus, uade, & corripe eum inter te, & ipsum solum. Si autem non audierit te, adhibe tecum unum, aut duos, ut in ore duorum, aut trium testium stet omne uerbum. Quod si non audierit eos, dic Ecclesia. Si autem Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus, & publicanus. Ecce post tria monita casta peccator tanquam incurabilis relinquatur. Et modo septuagies septies, imò & millies foueri mandat. Quomodo qui septuagies septies recipiendus dicitur, post tres admonitiones relinquatur? Nunquid Dominus sibi est contrarius? Absit hoc. Pro cuius solutione

77.

Ratio dubitandi.

78.

Respond. primo. Quod in his duobus locis duo praecepta nobis tradidit Dominus. Primo in hoc praesenti

CAPVT XII.

Seruus Nequam.

Math. 18. Ideo assimilatum est regnum caelorum homini regi, qui uoluit rationem ponere cum seruis suis. Num. 24. Et cum coepisset rationem ponere, oblatu est ei vnus, qui debebat ei decem millia talenta.

VERSIONES.

Syriacus n. 23. Propterea assimilatum est regnum caelorum viro regi, uolenti recipere rationem a seruis suis. Euth. Theoph. Qui uoluit conferre rationem. Syriacus n. 24. Et cum incepisset recipere, obtulerunt ei quemdam debitorem. Arias. Incipiente uero ipso conferre rationem.

EXPOSITIO I.

H I STVS Dominus communis Magister communi doctrinae, ac methodo se accommodat. Quia, ut ait D. Hieronymus, Palestinorum, Syriorumque secutus est morem, qui ad omnem sermonem parabolis iungunt, ut quod per simplex praecipuum teneri ab auditoribus non potest, per similitudinem, & exempla teneatur, atque cordibus insigatur. Ut pote res ualde necessaria, dixerat Dominus supra, septuagies septies dimitendum, ut inquit D. Chrysofomus. Ne uideatur onerosum, toties dimittere, adiecit parabolam, & comparationem serui. Cui debitori tantam auri copiam dimisit summus Rex. Deinde ut etiam instruantur, ut patet ex uers. 35. Deum nobis peccata nostra non esse remissurum, nisi & nos iniurias fratribus remittamus. Si enim Deus Omnipotens Dominus condonat delicta homini, quanto magis miser homo homini debet condonare.

81.

Hieron. Communi doctrina accommodandum.

Chrysof.

83.

Ideo, quia scilicet toties dimitendum est, Assimilatum est regnum caelorum, nempe a me. Regnum autem caelorum est Christi doctrina, ut interpretatur Theophylactus. Vel est uia iustorum, ut ait Hugo. Aptius uero intelligitur Ecclesia militans, ut exponunt D. Gregorius, D. Remigius, Origenes, D. Thomas, Carthusianus, Abulensis quast. 126. Dicitur autem Regnum caelorum, quia in ea regnant omnes uirtutes, per quas homines facti sunt caeli, in caelumque ascendunt. Homini regi. Vel est Pater Aeternus, ut interpretatur D. Remigius. Vel, & aptius, est ipse Christus, ut docent Origenes, D. Paschasius, & alij; qui est supremus Rex, utpote Dei filius, & homo factus per Incarnationem. Et prius dicitur homo, & postea Rex; sicque gloriatur de natura assumpta ex utero Virginis, in qua uenit ad salutem

Theophyl. Hugo. Gregor. Remig. Origenes. D. Thom. Carthus. Abulens. Remig. Origenes. Paschas.

Christus gloriatur de natura humana.

Distincta mandata traduntur.

79. Chrysof.

Per penitentiam statim a peccatis liberamur.

80. Iustinus.

Cum peccata iterantur, tanta penitentia medicina.

Tertullian.

81. Threnor. 1.

In manu peccatoris est, per penitentiam redire ad antiquum decorem.

Paschas.

saltem per penitentiam recipiat. * *

praesenti textu dat mandatum de dilectione, ac Charitate proximorum, etiam inimicorum. Ut si frater per millies nos iniuria, ac opprobrio infestauerit; has omnes offensas millies etiam illi dimittamus, nil de uindicta cogitantes, sed in summa Charitate, ac amore cum habentes iuxta illud: Diligite inimicos uestrorum, benefacite his, qui oderunt uos. Cum Christus maximus esset suorum inimicorum amator, inde toties, ac tam repetitis uicibus hanc dilectionem suis Discipulis commendat. In superiori uero loco docet Correptionem fraternam, explicatque ad quid ex vi illius teneatur? Primo. Ut remotis arbitris, cum sic spes emendationis. Deinde uero, vel altero testibus adhibitis. Postea aduocata Ecclesia. Si uero adhuc obstinatus persistiterit, & Ecclesiam non audierit, ut ethnicus, & publicanus dimittendus, ut pote immedicabilis, de cuius luuratione non est spes.

Secundo. respondet D. Chrysofomus in Pl. 49. ad illa uerba. Si uidebas furem: sic inquit. Hic post duas admonitiones ostendit, magnum esse delictum, nec eum cogi rursus expectari. Quid ergo? sunt haec contraria? Absit, sed illud septuagies septies dicit, si cum penituerit. In prima parte egerat Dominus de peccatore in suis delictis obfirmato, qui ob sui obdurationem tanquam remedij expers relinquitur. In secunda uero parte tractat de peccatore, qui compunctus ingemiscit; qui, etsi super septuagies septies delinquit, si tamen toties uere peniteat, toties singulis horis, atque momentis a misera seruitutis iugo liberabitur, atque super niuem dealbabitur.

De Penitentia ait D. Iustinus Respon. 9. Hanc constituit in mundo probum peccatorum medicum, uidelicet Penitentiam, que potest uis etiam mederi, qui septuagies septies deliquerit. Magna Dei pietas ad ignoscendum; non enim patitur, delictis hominum iteratis patientiam suam uincinam; nam etsi multiplicentur peccata; tamen si afflante Dei gratia homo uere peniteat, repetita scelerum uenia mundabitur. Si iterum ergo per peccatum inquinatus est, non iterum te pudeat ad laucarum penitentiae currere. Pulchre Tertullianus cap. 7. de Penit. Non statim, inquit, succidendus, ac subruendus est animus desperatiorne, si secunda quis penitentia debitor fuerit: pigeat sane peccare rursus, sed rursus penitere non pigeat: pigeat iterum periclitari, sed non iterum liberari: iterata ualitudinis iteranda medicina est.

Quomodo sedet sola ciuitas plena populo: facta est quasi uidua domina Gentium? Threnor. 1. num. 1. Maxime notandum, quod cum Ierusalem esset omnino deuastata, omnibusque bonis ipsoque Deo spoliata; tamen adhuc non simpliciter uidua nuncupatur, sed quasi uidua. Quid ultra ad eius uidualitatem absolutam requirebatur? Merito sane dicitur quasi uidua; Quia in manu eius erat, Deo auxiliante, per penitentiam uidualitatis luctus deponere, iterumque sponsalia inire, uerboque sponso suo Deo copulari, ut omnibus ornamentis daretur. D. Paschasius lib. 1. in Lament. sic ait. Notandum, quod quasi uidua, & non uere uidua dicitur: quoniam etsi ab sponso despicitur, sponsalitate tamen eius iura manent; ut si redierit, prioraq; dilectionis opera impleuerit, sponsum saltem per penitentiam recipiat. * *

Saltem per penitentiam recipiat. * *

Sylueira in Euang. Tom. IV.